

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Анна Савова Георгиева,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“**

по представените материали за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по български език и литература в началния етап на образованието), обявен за нуждите на катедра „Диактика“ във Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“, обявен в ДВ брой 56 от 30.06.2023 г

Основание за представяне на становището: Със заповед № РД 38-453/19.07.2023 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по български език и литература в начален етап по образование), обявен за нуждите на катедра „Дидактика“, във Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“, в Държавен вестник бр.56 от 30 юни 2023 г.

Доктор Мая Сотирова Сотирова е единственият кандидат в конкурса.

1. Данни за конкурса по отношение съответствието на кандидатурата спрямо минималните и допълнителни изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Дидактика“ във Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“ и е осигурен с необходимата аудиторна заетост (Държавен вестник, брой 56 от 30.06.2023г.).

Постъпила и одобрена е една кандидатура на доц. д-р Мая Сотирова Сотирова, шатен преподавател в Югозападния университет „Неофит Рилски“. След проведена процедура за проверка на допустимостта, с решение на съответната факултетска комисия, тя е допусната до участие в конкурса.

По процедурата няма нарушения, а представеният комплект от документи съответства на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Кандидатът отговаря на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ за научна област 1. Педагогически науки, за заемане на академичната длъжност „доцент“, а именно:

- Кандидатът в конкурса заема научно-преподавателска академична длъжност във висше училище от 2007 г. и към настоящия момент.
- От 2002 г. е с придобита ОНС „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогика, по научно направление 1.1. Теория на възпитанието и дидактика.

- Кандидатът е представил рецензиран монографичен труд в областта на конкурса. Монографията не повтаря тематично представени за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и предишни негови публикации.

- За участие в конкурса са представени общо 22 публикации, от които 1 монография, 17 самостоятелни и 3 статии и доклади в съавторство, публикувани в списания и научни сборници.

- Допълнителните изисквания по чл.112, ал.(2), които са свързани с учебнопреподавателската, научно-изследователска и художествено-творческа дейност на кандидата, също са изпълнени изцяло и са представени в Приложение 14.

- Кандидатурата удовлетворява минималните национални изисквания по чл. 2б ал.2 и 3 на ЗРАСРБ, като в съответствие с данните от Приложение 11 на кандидата количествените стойности по групи показатели са както следва:

Група от показатели А: 50 (при изискуеми 50)

Група от показатели В: 100 (при изискуеми 100)

Група от показатели Г: 375 (при изискуеми минимум 200)

Група от показатели Д: 555 (при изискуеми минимум 50)

Общо по всички показатели: 1080 (при 400 минимално изискуеми).

Както е видно от представени данни, по двете групи показатели (групи Г и Д), по които съществува възможност за постигане на по-високи от минимално изискуемите точкови балове, кандидатът събира общо 930 т., което е с 680 т. повече от минимално изискуемите 250 т. (200+50 т.). Мая Сотирова има активна публикационна дейност и висок брой цитирания от други автори.

2. Данни за участника в конкурса:

Мая Сотирова е с придобита ОКС „магистър“ по Начална училищна педагогика (1988 – 1992 г.), в периода 1994 – 1997 г. е била редовен докторант и през 2002 г. след успешна публична защита е с присъдена ОНС „доктор“ по професионално направление 1.1.Теория на възпитанието и дидактика (шифър 05.07.01).

От 2000 г. и към момента е университетски преподавател, като от 2007 г. е главен асистент, а през 2011 г. е избрана за доцент по ПН 1.2. Педагогика, в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Изпълнявала е административно-ръководни функции, активно е участвала в реализиране на научни проекти, има богата научна продукция и участия в национални и международни научни форуми. Преподавателската ѝ дейност включва упражнения и редица различни лекционни курсове в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“, била е научен ръководител на дипломанти и докторанти.

Мая Сотирова е разпознаваема в научните среди, което се потвърждава и от справката за цитирания на нейни научни публикации.

3. Научно-изследователска дейност

За участие в конкурса по ПН 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по български език и литература в началния етап на образованието) кандидатът д-р Мая Сотирова представя публикации и активности, реализирани след 2011 г. и по тематичната област на настоящия конкурс.

Мая Сотирова участва в авторския екип на един от алтернативните, одобрени от МОН и използвани в училищната практика, учебни комплекти за обучение по български език и литература за 1. – 4. клас, с първи тираж в периода 2016 – 2019 г., но не ги е посочила в списъка с публикации за участие в конкурса (приложими са при заемане на академична длъжност „професор“).

В настоящия конкурс Мая Сотирова участва с 22 публикации – 1 монография – хабилитационен труд и 20 статии и доклади на български и чужд език, 10 от които са реферирани и индексирани в световни бази данни. Кандидатът представя резултатите от своите изследвания чрез доклади при участие в 4 национални и 5 международни конференции. Участва в 5 обучения за повишаване квалификацията на университетските преподаватели, подготвящи бъдещи учители.

Мая Сотирова от 2010 г и по настоящем е член на редакционната колегия на електронното списание „Реторика и комуникация“, индексирано в The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences (ERIH PLUS), където основно публикува. Участва в редакционната колегия на сборникс доклади от научна конференция (2014 г).

4. Основни приноси

Мая Сотирова представя хабилитационен труд със заглавие *„Персонализирано обучение по български език в начален етап на основната образователна степен“* (2023 г, - 214с., ISBN 978-619-7121-56-8), с двама научни рецензенти и научен редактор.

Трудът е структуриран в увод, четири глави, заключение и библиографска справка за ползваните 182 информационни източника.

В първа и втора глава (с. 5 – 98) се съдържат относително дълги цитати и основни общотеоретични постановки на български и чуждестранни автори по проблема за обучението изобщо – същност, специфика на подходите към процесите на учене, преподаване, оценяване.

В трета глава се прави опит за концептуализиране на идеята за „персонализиране на обучението по български език“ по отношение на „трансформация – на учебното съдържание, методи и цели“, спрямо различни тип обучаеми и специфики на учебната среда.

В части на изложението се поставя акцент към обучение и приобщаване на ученици със специални образователни потребности – чрез обща и допълнителна подкрепа, съставяне на индивидуални програми и индивидуални планове, в които, съгласно заложеното в Наредбата за приобщаващо образование (2017 г.), се редуцират учебното съдържание и

броя часове за изучаване на заложените в учебните програми за общообразователна подготовка знания.

На други места в изложението се коментира прилагане на диференциран подход при работа в смесени класове и необходимостта в един учебен час учителят да преподава учебно съдържание, заложено в учебните програми по български език и литература за различен клас. Споменават се и възможностите в процеса на обучение и оценяване да се използват електронни ресурси и тестове, които ученикът изпълнява чрез електронно устройство.

Като пример за конкретна реализация на персонализирано обучение д-р Мая Сотирова цитира постановки от „Книга за учителя“ към учебните комплекти от първи до четвърти клас за обучение по български език и литература, в които е съавтор.

Недостатъчно са конкретните методически маркери и предложения за постигане на персонализирано представяне на учебното съдържание от отделните компоненти в комплексния учебен предмет „български език и литература“ – начално оgramотвяване, обучение по литература (четене), преподаване на правопис и граматика, създаване от учениците на заложените в учебните програми видове устни и писмени текстове при общообразователната подготовка в часовете по български език и литература в 1. – 4. клас.

В четвърта глава на хабилитационния труд са визуализирани данни от емпирично анкетно проучване с 304 учители, които работят в различен тип училища – държавни, частни, „средищни“, „защитени“, неделни училища в чужбина.

Получените чрез попълване на Гугъл формуляр данни и представени в обобщен вид, не позволява качествено да се открие спецификата на обучението по български език в различните контексти – изучаването му като роден език в родноезикова среда със 7 часа седмично (но с напреднали, или с изоставащи ученици със СОП, със слабовладеещи български език) или в чуждоезикова среда с общо 3 часа седмично и с недостатъчно количество достъпни образователни ресурси на български език.

Би било добре по-отчетливо да се представи в отделни параграфи концепция за „персонализиране на обучението по български език и литература в начален етап на основна образователна степен“ при работа с различния контингент обучаеми – ученици със СОП, при ученици недостатъчно добре владеещи български език, при работа със смесени класове, както и в масовата общообразователна подготовка.

В останалите публикации, представени за участие в конкурса, се коментират в по-общотeоретичен план дефинициите за видовете речеви умения и езикови компетентности. Мога да приема посочените от кандидата определения за приносите в представените публикации: с акцент към „компетентностно и комуникативно-ориентирано обучение по български език в начален етап на основното образование“, „многоезичие и интеркултурна комуникация в образователното пространство“, „интеркултурни, комуникативни и социолингвистични компетентности на бъдещите учители“, доколкото езикът и общуването – в устна или писмена форма, са основен компонент на взаимодействието във всички сфери на живота, в това число и при интеркултурно образование и работа с ученици с дефицити в развитието.

С ясно изразен акцент по тематиката на настоящия конкурс – обучение по български език и литература в началните класове, са следните осем публикации: № 6, 11, 12, 18, 20, 21, 22, 23.

Другите, представени за участие в конкурса, публикации са тематично свързани със следните области:

- акцент към интеркултурното образование – № 3, 8, 15, 16;
- ученици от етнически общности и деца със специални образователни потребности – № 5, 7, 9, 17;
- университетско образование и подготовка на бъдещи учители – № 4, 10, 13, 14.

В приложената справка за цитирания са налице и цитирания на публикации, които имат отношение към обучението по български език и литература в начален етап на основно образование.

5. Заключение

Въз основа на установените научни постижения, на цялостната преподавателска и академична активност, давам своята **положителна оценка** и предлагам д-р Мая Сотирова Сотирова да бъде избрана на академичната длъжност „доцент” в СУ „Св. Климент Охридски”, по професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по български език и литература в началния етап на образованието), за нуждите на катедра „Дидактика“ във Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“, в конкурса, обявен в ДВ брой 56 от 30.06.2023 г

Дата: 23.10.2023 г.

член на научното жури:

(доц. д-р Анна Георгиева)